

СТАНДАРТ

КЛАСИФІКАЦІЯ ТУШ СВИНЕЙ

2020

ЗМІСТ

	Вступ	3
	Сфера застосування	5
	Терміни та визначення	5
	Скорочення	6
1	Загальні вимоги	7
2	Зважування і класифікація туш свиней	7
3	Маркування туш свиней	8
4	Інформація про класифікацію туш свиней	8
5	Розрахунок на основі результатів класифікації туш свиней та повідомлення про ціни	9
6	Класифікаційна Комісія	9
7	Авторизація методу класифікації туш свиней	10
8	Реєстрація та авторизація підприємств, що здійснюють класифікацію туш свиней	11
9	Навчання класифікаторів	11
10	Підтвердження авторизації підприємств	12
11	Робота зі скаргами	12
	Додаток І. Класи туш свиней залежно від умісту м'язової тканини	13
	Додаток ІІ. Коефіцієнти перерахунку на забійну масу	13
	Додаток ІІІ. Фото	

ВСТУП

Стандарт «Класифікація туш свиней» (далі – Стандарт) розроблено та прийнято відповідно до статті 16 Закону України «Про стандартизацію» на основі консенсусу між основними учасниками ланцюга виробництва свинини в Україні, представленими Асоціацією «Свинарі України» та Асоціацією «М'ясної галузі», з метою впровадження єдиного підходу до класифікації туш свиней на бійнях та м'ясокомбінатах України.

Впровадження Стандарту забезпечить:

- уникнення розбіжностей при оцінці туш, відрубів та елементів туш свиней для цілей експорту;
- забезпечення сталого виробництва свинини високої якості в Україні;
- запровадження механізмів ринкової прозорості для споживачів.

В основу Стандарту класифікацію туш свиней за шістьма класами залежно від вмісту м'язової тканини (стандарт SEUROP), яка застосовується в ЄС.

У цьому Стандарті враховано вимоги:

Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) від 17 грудня 2013 року № 1308/2013 про встановлення спільної організації ринків сільськогосподарської продукції і про скасування регламентів Ради (ЄС) № 922/72, (ЄС) № 234/79, (ЄС) № 1037/2001 та (ЄС) № 1234/2007),

Делегованого Регламенту Європейської Комісії (ЄС) 2017/1182 від 20 квітня 2017 року про доповнення Регламенту (ЄС) № 1308/2013 Європейського Парламенту та Ради стосовно шкал Європейського Союзу щодо класифікації туш яловичини, свиней та овець та щодо звітування про ринкові ціни для деяких категорій туш та живих тварин.

Стандарту Європейської економічної комісії ООН. Свинина: туші та відруби (згідно з документом ЕСЕ/СТС/С/ВР.7/2018/7).

Вимоги Стандарту не суперечать чинним нормативним документам, а саме:

Національному стандарту України свині для забою. Технічні умови. — ДСТУ 4718:2007

Правилам передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів, затвердженим Наказом

Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 07.06.2002 № 28.

Розробка стандарту відповідає Угоді про асоціацію України з ЄС (стаття 405, Розділ XVII) та Плану заходів з наближення законодавства України до права ЄС в агропромисловому секторі, затвердженого наказом № 313 Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27 червня 2018 року, яким до 2021 року заплановано «встановлення шкали для класифікації свинячих туш у частині оцінювання вмісту м'яса».

РОЗРОБНИКИ: к.с.г.н, доцент Кравченко О.І., Полтавська державна аграрна академія; Оксана Юрченко, президент Асоціації «Свинарі України»; Віталій Павлівський, виконавчий директор Асоціації «М'ясної галузі»

ОРГАНІЗАЦІЯ- ЗАМОВНИК: Асоціація «Свинарі України»

Стандарт підготовано в рамках проекту технічної допомоги «Розвиток саморегулювання в агробізнесі в Україні» за підтримки Продовольчої сільськогосподарської організації ООН та Європейського банку реконструкції та розвитку

Сфера застосування

Стандарт застосовується для врегулювання торговельних стосунків по ланцюгу виробництва свинини і формування ціни на свинину залежно від класу туші.

Стандарт застосовується на добровільній основі постачальниками свиней та підприємствами, які є членами Асоціації «Свинарі України» та Асоціації «М'ясної галузі» відповідно.

Підприємства та постачальники свиней, а також інші галузеві об'єднання можуть приєднатися до застосування цього Стандарту в індивідуальному порядку шляхом надіслання повідомлення відповідній Асоціації. Приєднання до Стандарту не тягне за собою обов'язку стати членом відповідної Асоціації.

Стандарт є безстроковим і діє до прийняття відповідного національного стандарту, обов'язковість застосування якого буде визнано нормативно-правовим актом.

Терміни та визначення

Асоціації — Асоціація «Свинарі України» та Асоціація «М'ясної галузі».

Уміст м'язової тканини туші свиней — відношення повної маси поперечносмугастих червоних м'язів (за умови, що їх можна від'єднати від туші ножем) до маси туші з без голови та передніх кінцівок.

Загальні збори Асоціацій — збори учасників Асоціацій, що скликаються за потребою, проте не рідше ніж раз на рік для вирішення питань, пов'язаних із застосуванням цього Стандарту. Компетенція, порядок скликання і проведення Загальних зборів визначаються погодженим учасниками Асоціацій Положенням про Загальні збори Асоціацій.

Забійна маса – маса охолодженої туші без голови, хвоста, внутрішнього жиру, статевих органів, внутрішніх органів та їх умісту.

Зона класифікації туш — облаштована зона на виході із забійного цеху, де класифікатор визначає клас туші за допомогою спеціальних технічних приладів. Підприємство повинно забезпечити, щоб постачальник за бажанням міг спостерігати, як здійснюється класифікація поставленої ним партії свиней (оглядове вікно, відеоспостереження тощо).

Класифікатор — фахівець, який сертифікований у встановленому цим Стандартом порядку, пройшов спеціальну підготовку (навчання) та здійснює класифікацію туш свиней за допомогою технічного приладу.

Класифікаційна Комісія - незалежний постійно діючий орган, що утворюється Асоціаціями для забезпечення координації та адміністрування системи класифікації туш свиней, а також моніторингу дотримання підприємствами та постачальниками свиней вимог цього Стандарту.

Класифікація туші — визначення класу туші відповідно до вмісту м'язової тканини за допомогою спеціального технічного приладу.

Метод класифікації туші – спосіб класифікації туші (залежно від технічного приладу, може бути автоматичним, півавтоматичним або ручним) та відповідну формулу розрахунку умісту м'язової тканини в туші.

Півтуша — кожна з двох половин туші, поділеної симетрично уздовж хребта.

Підприємство (бойня, м'ясокомбінат) — суб'єкт господарювання будь-якої форми власності, що відповідає чинним ветеринарно-санітарним вимогам і здійснює забій тварин, переробку, зберігання та реалізацію сировини тваринного походження/м'ясних продуктів.

Постачальник свиней — юридична чи фізична особа, що є власником свиней, яких поставляє на підприємство.

Технічний прилад — обладнання для визначення класу туші.

Товарна свиня — свиня, що не використовувалася з метою розведення (кнурі і свиноматки).

Туша свині – тіло забитої свині, знекровлене та нутроване, ціле або розділене по середній лінії.

Скорочення

ЗЗ — Загальні збори Класифікаційної Комісії

КК — Класифікаційна комісія

СОП — стандартна операційна процедура

1. Загальні вимоги

- 1.1. До забою з подальшим визначенням класу туші допускають тільки ідентифікованих здорових тварин, що прибули на забій у супроводі ветеринарних документів, після їх поголового клінічного огляду офіційним ветеринарним лікарем.
- 1.2. Класифікація туш свиней може здійснюватися на підприємстві, що забиває більше 500 голів товарних свиней на тиждень.
- 1.3. Класифікація туш здійснюється методом, що є авторизованим згідно з цим Стандартом.
- 1.4. Класифікації підлягають туші товарних свиней масою 50–120 кг
- 1.5. Класифікація туш свиней може здійснюватися лише класифікатором, який сертифікований згідно з цим Стандартом.
- 1.6. До класифікації допускаються пошкоджені туші (з поламаними кістками, крововиливами, обширними синцями та іншими ушкодженнями). У цьому випадку оплата здійснюється на договірній основі з урахуванням причини пошкодження.
- 1.7. Визначати клас туші заборонено:
  - працівнику, що не є класифікатором;
  - методом, що не є авторизованим;
  - у місці, що не є зоною класифікації туш;
  - приладом, який перед початком роботи не пройшов перевірку згідно з інструкцією.
- 1.8. Якість класифікації туш свиней перевіряється регулярними аудитами.

2. Зважування і класифікація туш свиней

- 2.1. Туші свиней класифікуються відповідно до вмісту м'язової тканини в туші (**Додаток 1**).
  - 2.1.1. Система класифікації може не застосовуватися до вітчизняних порід свиней, що мають особливу анатомічну будову туші.
- 2.2. До класифікації допускаються туші свиней, з яких видалено:
  - щетину;
  - статеві органи;
  - внутрішні органи;
  - хвіст.

Залежно від технології на підприємстві, туша може мати голову, передні кінцівки та внутрішній жир. У цьому випадку застосовуються коефіцієнти перерахунку, зазначені у Додатку 2.

2.2.1. Жодна інша тканина не може бути відокремлена від туші до її зважування, класифікації та маркування.

2.3. Класифікуються туші свиней під час зважування.

2.3.1. Маса не округлюється.

2.4. Туша зважується якомога швидше після забою свині, але не пізніше, ніж через 45 хвилин.

2.5. Маса охолодженої туші (забійна маса) співвідноситься з масою парної туші на 2% у бік зменшення.

2.5.1. За умови, що зважування не може бути здійснене впродовж 45 хвилин після забою, 2% зменшують на 0,1 за кожні додаткові 15 хв затримки.

3. Маркування туш свиней

3.1. Безпосередньо після проведення класифікації туші свиней повинні бути марковані.

3.1.1. Літери або цифри повинні бути щонайменше 2 сантиметри заввишки.

3.1.2. Для маркування можна використовувати нетоксичні, незмивні та жаростійкі чорнила, або інші способи маркування, що не можна видалити без пошкодження шкіри.

3.2. Маркують туші одним із варіантів:

- літерами, що позначають клас туші;
- цифрами, що позначають відсоток вмісту м'язової тканини;
- цифрами, що позначають масу на момент зважування;
- цифрами, що є ідентифікаційним номером туші.

3.3. Маркування наносять принаймні на кожну пів тушу.

3.3.1. Пів туша маркується на шкірі задньої гомілки чи стегна.

3.3.2. Допускається не проводити маркування туші (наприклад, коли тушу розбирають на елементи одразу після класифікації) за умови, що на таку тушу складається офіційний документ, у якому зазначаються результати класифікації (клас туші, відсоток вмісту м'язової тканини, маса на момент зважування, ідентифікаційний номер).

4. Інформація про класифікацію туш свиней

4.1. Після забою, зважування, класифікації та маркування туш, інформація про кожну тушу зберігається в базі даних підприємства та автоматично передається в базу даних КК.

4.2. Підприємство надає постачальнику свиней (фізична копія чи електронний документ, надісланий на email) звіт, що містить інформацію:

А) про класифікацію поставленої партії свиней:

- дата класифікації туш;
- назва постачальника свиней;
- ідентифікаційний номер партії свиней;
- кількість голів свиней у партії;
- кількість туш свиней у партії, що були класифіковані;
- загальна забійна маса партії;

Б) про кожну окрему тушу:

- ідентифікаційний номер туші;
- стать (може не вказуватися);
- маса туші на момент зважування (маса парної туші);
- перерахунок на забійну масу (включно з коефіцієнтом перерахунку) (Додаток 2)
- уміст м'язової тканини у туші.

Залежно від налаштувань та можливостей технічного приладу, список показників Б може варіюватися.

4.3. У випадку розрахунку з постачальником свиней на основі результатів класифікації партії туш свиней звіт має містити ціну на кожен із класів та калькуляцію виплат постачальнику.

4.4. Підприємство повинно зберігати звіти не менше 12 місяців.

5. Розрахунок на основі результатів класифікації туш свиней та повідомлення про ціни

5.1. За домовленістю між постачальником свиней та підприємством, ціна нараховується на 100 кг забійної маси кожного класу.

5.1.1. Уміст м'язової тканини у туші на рівні 56% є референтним рівнем і основою для базової ціни. Вищий уміст м'язової тканини у туші свиней преміюється, а нижчий — штрафується. Розмір премій та штрафів визначається за домовленістю між постачальником свиней та підприємством.

5.2. Підприємство щотижня повідомляє КК середню ціну за 100 кг забійної маси кожного класу. У випадку, якщо підприємство повідомляє ціну на кожну окрему тушу, КК вираховує середню ціну на класи.

6. Класифікаційна Комісія

6.1. КК здійснює такі функції:

- авторизація методу класифікації туш свиней;

- реєстрація та авторизація підприємств, що здійснюють класифікацію туш свиней;
  - сертифікація класифікаторів;
  - розробка програм для навчання класифікаторів та здійснення їх навчання;
  - контроль якості класифікації туш свиней відповідно до цього Стандарту;
  - зберігання та обробка інформації щодо класифікації туш свиней, а також цін на них, включно з підготовкою регулярних звітів, частота та форма яких визначається Загальними Зборами Асоціацій;
  - розгляд скарги на результати класифікації туш свиней.
- 6.2. Для забезпечення виконання КК своїх функцій підприємства та постачальники свиней здійснюють добровільні відрахування за кожен класифіковану тушу в порядку та розмірах, визначених ЗЗ Асоціацій.
- 6.3. Виконання функцій авторизації підприємств, сертифікації та навчання класифікаторів, а також контролю за дотриманням вимог цього Стандарту здійснюють інспектори КК, що на договірній основі залучаються КК в межах кошторису витрат на її діяльність, затвердженого ЗЗ Асоціацій.
- 6.4. КК з питання виконання своїх функцій має право взаємодіяти з відповідними державними органами.
- 6.5. Порядок формування та організації діяльності КК, а також інспекторів КК визначається положенням про КК, яке затверджується ЗЗ Асоціацій.
- 6.6. КК є держателем реєстру авторизованих підприємств та сертифікованих класифікаторів, а також бази даних, що наповнюється даними звітів підприємств.

7. Авторизація методу класифікації туш свиней

- 7.1. Метод класифікації туш, який застосовується підприємством, має бути попередньо авторизований КК.
- 7.2. Авторизованим є метод класифікації туш, що відповідає вимогам авторизаційного тесту.
- 7.2.1. Протокол авторизаційного тесту повинен містити таку інформацію:
- період тестування;
  - дані підприємства/підприємств, на якому/яких здійснювалося тестування класифікації туш свиней;
  - опис статистичних методів вибірки свиней для тестування;
  - інформація про свиней, що стали об'єктом тестування: генетика, порода, стать, вік;

- опис туш свиней, які були класифіковані в рамках тестування (вказати, які частини/органи видалені);
- опис технічного приладу і методу класифікації туш свиней;
- опис методу перевірки вмісту м'язової тканини у туші свиней (повне чи часткове обвалювання), згідно з методикою;
- детальний опис результатів обвалювання туш, включно з кількісними даними та їх графічним представленням;
- формулу визначення вмісту м'язової тканини у туші свиней;
- обмеження щодо маси туш, які можуть бути класифіковані методом, що тестується.

7.2.2. Авторизаційний тест повинен базуватися на репрезентативній вибірці, але не менше 120 туш свиней: класифіковані технічним приладом та обвалені для визначення вмісту м'язової тканини. Похибка не повинна перевищувати 2,5% (результати класифікації туш технічним приладом не повинні відрізнятися від результатів обвалювання туш більше чи менше ніж на 2,5%).

7.3. КК може авторизувати метод класифікації туш свиней без проведення авторизаційного тесту, якщо раніше нею було авторизовано цей же метод класифікації на підставі іншого авторизаційного тесту.

8. Реєстрація та авторизація підприємств, що здійснюють класифікацію туш свиней

8.1. Зареєструватися у базі КК може підприємство, що забиває більше 500 голів товарних свиней на тиждень, яке входить до Асоціації та/або приєдналося до цього Стандарту.

8.2. Для реєстрації та подальшої авторизації підприємство повинно мати облаштовану зону класифікації туш свиней, програмне забезпечення для зберігання звітів з класифікації туш свиней та класифікатора/ів, що повинен/ні пройти навчання та бути сертифікованими КК.

8.3. Для реєстрації підприємство повинно надати документи згідно з переліком та за формою, визначеними КК.

8.4. КК приймає рішення про реєстрацію підприємства впродовж 20 календарних днів з дати подачі документів за результатами оцінки технічної готовності підприємства, яка проводиться інспектором КК.

8.5. Авторизація зареєстрованого підприємства здійснюється за результатами тесту, який складають сертифіковані КК класифікатори підприємства: інспектор КК перевіряє результати класифікації 50 туш, здійсненої класифікатором, які обирає рандомним способом.

8.5.1. Під час тесту класифікатор може допустити не більше 10 похибок (але не більше 5 у сторону збільшення та не більше 5 у сторону зменшення результату).

8.5.2. Звіт про результати тесту зберігається КК, доки класифікатор працює на підприємстві та зареєстрований у реєстрі класифікаторів КК.

8.6. У випадку, якщо підприємству відмовлено в авторизації через неготовність технічної бази чи незданий класифікатором тест, підприємство може повторно, але не раніше ніж через _ місяці, заявку на проведення авторизації.

9. Сертифікація та навчання класифікаторів

9.1. Класифікацію туш на підприємстві проводять класифікатори, які сертифіковані КК.

9.1.1. Класифікатор не займається іншою діяльністю на підприємстві, окрім класифікації туш свиней.

9.2. Сертифікація класифікаторів здійснюється КК і включає в себе проходження спеціальної підготовки (навчання) та складення іспиту.

9.3. Не менше разу на рік сертифіковані класифікатори підприємств мають пройти курс навчання, яке організовує КК.

9.3.1. Програма навчання складається з урахуванням досвіду роботи класифікатора.

9.4. За результатами навчання класифікатори отримують сертифікат, що засвідчує рівень отриманих знань та відпрацьованих навичок.

9.5. Відомості про навчання та результати тестування класифікаторів зберігаються у реєстрі класифікаторів КК.

10. Підтвердження авторизації підприємств

10.1. Для підтвердження авторизації підприємство не рідше разу на рік проходить аудит відповідності здійснення класифікації туш свиней вимогам цього Стандарту.

10.2. Аудит здійснюється інспекторами КК чи третьою незалежною стороною, залученою КК.

10.3. Під час аудиту оцінюється:

- технічна база (зона класифікації, налаштування технічного приладу)
- записи, що підтверджують перевірку вагів та технічного приладу перед початком роботи
- кваліфікація класифікатора (-ів): інспектор перевіряє результати класифікації 20 туш, здійсненої класифікатором, які обирає рамдомним способом. Допускається не більше 4 похибок (але не

більше 2 у сторону збільшення та не більше 2 у сторону зменшення результату).

10.4. За результатами аудиту підприємство отримує звіт з висновком про підтвердження чи непідтвердження авторизації. У випадку непідтвердження авторизації, звіт має містити перелік корегувальних заходів, які має здійснити підприємство.

10.5. У разі непідтвердження за результатами аудиту авторизації, підприємство проходить повторний аудит, який проводиться за завершенням підприємства, але не раніше через _ місяці з дня проведення попереднього аудиту.

11. Робота зі скаргами

11.1. Постачальник свиней має право оскаржити результати класифікації поставленої ним партії свиней шляхом звернення зі скаргою до КК.

11.2. Скарга може стосуватися лише результатів класифікації туші, але не питань формування ціни та розрахунку підприємства з постачальником.

11.3. КК повинна мати СОП вирішення скарг. Стандартна форма для подання скарги розміщується на сайті КК.

11.4. Щоб урегулювати спір, КК має забезпечити незалежну класифікацію туш(і), що стала(и) об'єктом скарги, яка проводиться інспектором КК. Висновок КК щодо класифікації туші є остаточним.

ДОДАТКИ

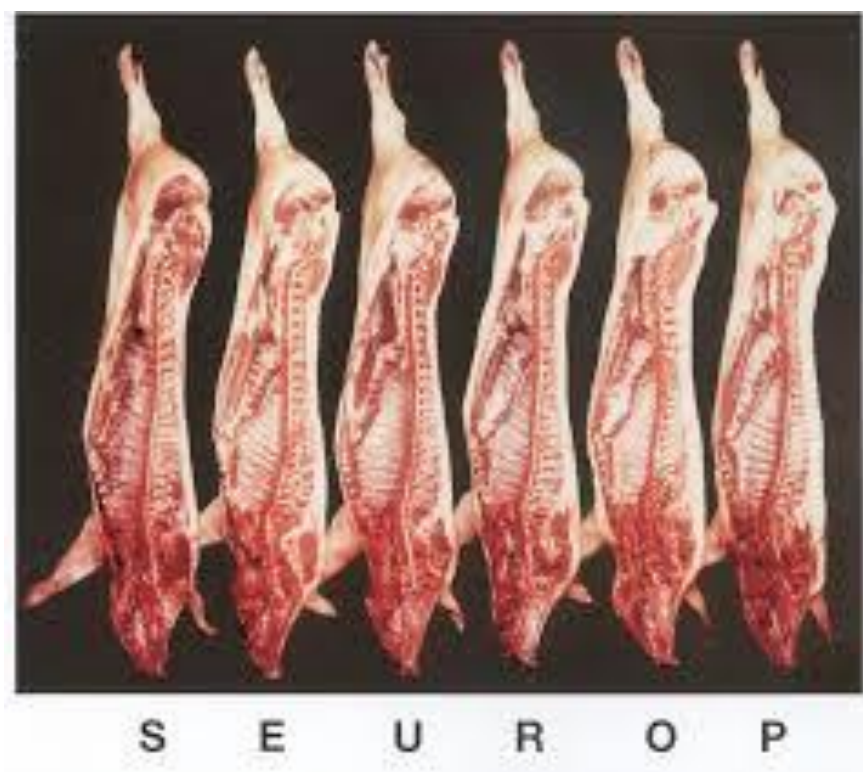
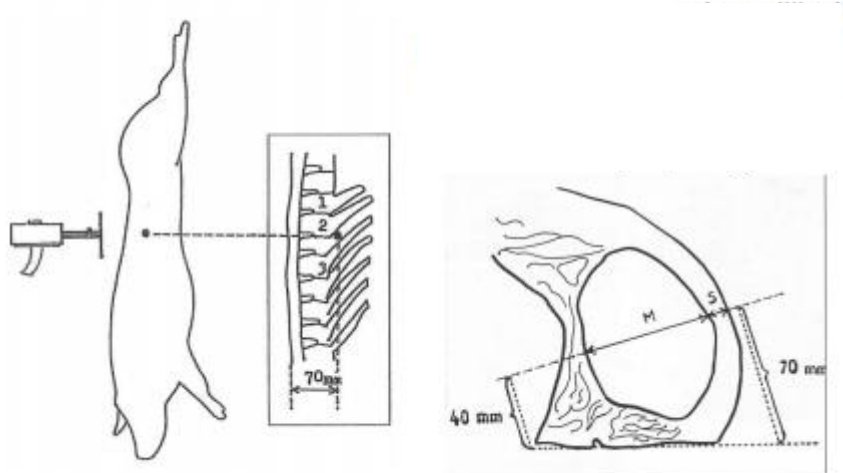
ДОДАТОК I. Класи туш свиней залежно від умісту м'язової тканини

Класи	Відсоткова частка вмісту м'язової тканини в туші
S	60 або більше (*)
E	55 або більше
U	50 або більше, однак менше за 55
R	45 або більше, однак менше за 50
O	40 або більше, однак менше за 45
P	Менше 40

ДОДАТОК II. Коефіцієнти перерахунку на забійну масу

<i>Масу парної туші (зважування впродовж 45 хв після забою) зменшити на 2%.</i>	
Зважування пізніше, ніж через 45 хв після забою	Коефіцієнт 2% зменшують на 0,1 за кожні додаткові 15 хв затримки
Зважування туші з внутрішнім жиром.	Зменшити масу парної туші на 1%.
Зважування з головою	Зменшити масу парної туші на 4,8%
Зважування з передніми ніжками.	Зменшити масу парної туші на 0,9

ДОДАТОК III. Фото

Джерело: https://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/files/221/